



ALMANCA DERSLERİNDE ÖĞRENCİ BAŞARISINI ETKİLEYEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ¹

Determining the Factors Affecting Students' Achievement in German Language Learning

Bülent KIRMIZI²

Bahar İŞİGÜZEL³

ÖZET

Lise öğrencilerinin Almanca öğrenme süreçlerinde başarılarını etkileyen faktörlerin belirlenmesini amaçlayan bu çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Bu doğrultuda, cinsiyet farkı, anne ve baba eğitim düzeyi, ailenin maddi durumu, Almanca dersi başarı inancı ve evinde ayrı odaya sahip olma gibi faktörler ile öğrencilerin Almanca başarıları arasındaki farklılaşma durumu araştırılmıştır. Veriler, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Elazığ ilinde bulunan rastgele seçilen 3 Anadolu Lisesi 11. sınıfında öğrenim gören 120 öğrenciden toplanmıştır. Verilerin analizinde frekans, yüzde hesapları ve kay- kare analizi yapılmıştır. Bu araştırmanın bulgularına göre, cinsiyet farkı, anne ve baba eğitim düzeyi, ailenin maddi durumu, Almanca dersini başarıma inancı ve evinde ayrı odaya sahip olma faktörleri ile Almanca dersi başarı düzeyi arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Almanca öğrenim süreci, öğrenci başarısı, başarıyı etkileyen faktörler, lise öğrencileri.

ABSTRACT

In this study, the factors that affect students' German language learning achievement in high school grade of 11th were explored. For this purpose, the factors that affect German language learning achievement such as gender, the education level of the parents, family income, having a own room, belief of German language learning achievement have been investigated. The sample of the study consisted of 120 high school students in Elazığ- Turkey. Data analysis involved descriptive statistics and Chi-Square analysis. The result of study showed that gender, the education level of the parents, family income, having an own room, belief of German language learning achievement had statistically significant effects on students' German language learning achievement.

Keywords: German language learning process, student achievement, factors affecting students' achievement, high school students.

GİRİŞ

Öğrencilerin okul başarılarını olumlu ve olumsuz etkileyen faktörleri tespit etmek ve var olan sorunlara çözüm yolları üretmek eğitim-öğretim sürecinde her zaman üzerinde düşünülmesi gereken en önemli boyut olarak karşımıza çıkmaktadır. Başarı tanımlanacak olursa “başarı önceden belirlenmiş hedefler doğrultusunda planlı ve programlı bir şekilde çalışılarak ve çaba göstererek sonuca ulaşma işidir” (Elmacıoğlu, 1998, s.117). Kısaca başarı “istenilen sonuçlara ulaşma yönünde gösterilen ilerlemedir” (Koç, 1981, s.7). Öğrencilerin okul dışı zamanlarında planlı olarak çalışabilmeleri ise tamamen aile yapıları ve kendilerinin bireysel olarak başarıya ve hedefe odaklanabilmeleri ile ilgilidir. Türkan (1990, s.16) öğrencinin okul başarısını değerlendirirken önemli olan noktaları şu şekilde sıralamaktadır:

- Çocuğun doğuştan var olan istidatları,
- Aile içinde geçirdiği yaşam ve ailenin sosyo-ekonomik düzeyi,

¹ Bu makalenin bir kısmı sözlü bildiri olarak 31 Mayıs- 2 Haziran 2013 tarihleri arasında ULEAD 2013 Annual Congress: International Congress on Research in Education /ICRE uluslararası sempozyumunda “Almanca Derslerinde Öğrenci Başarısını Etkileyen Değişkenler” başlığı ile sunulmuştur.

² Yrd. Doç. Dr. Fırat Üniversitesi, İnsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, bkirmizi@firat.edu.tr

³ Yrd. Doç. Dr. Nevşehir Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, bahar.isiguzel@nevsehir.edu.tr

- Okulda gördüğü eğitimin niteliği,
- Aile ve okul çevresindeki yaşantıları sonucunda oluşan umut düzeyi.

Başarı kavramına günümüz dünyasında geçmişe göre farklı anlamlar yüklenmiştir. “Farklı toplumlarda ve farklı toplumsal koşullarda başarı kavramına yüklenen anlam ve başarı için kullanılan ölçütler de değişik olmuştur” (Tatlıcan, 1990, s. 63). Okul başarısı, öğrencinin okulda aldığı notlarla paraleldir ve bu herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir. Türkiye’de özellikle köylerde ve gecekonduda yaşayan düşük gelir grubuna giren ailelerin başarı anlayışları ile çok yüksek gelir grubuna girmese de memur ailelerin başarıdan anladıkları farklıdır. Sosyo-kültürel yapısı düşük olan ailelerde duygusallık yoğun biçimde kendisini göstermekte ve olayları subjektif olarak değerlendirme alışkanlıkları hâkimdir. “Geleneksel toplumların ilişkilerinde genellikle duygusallık egemendir”(Bilgin, 1991, s.411).

Öğrencinin başarılı olması durumunda, başarının nedeni olarak okulun fiziki yapısı, velinin ilgisi vb. gibi etkenler gösterilirken, başarısızlık durumunda ise maalesef öğretmen tek hedef olarak gösterilmektedir. Oysa bu süreç çok yönlü ele alınıp incelenmesi ve sorun oluşturan her noktanın da farklı boyutlarıyla araştırılması gereklidir. İngiltere’de yapılan Plowden raporuna göre, okulun öğrenci başarısı üzerinde az, toplumsal sınıf ve aile tutumları gibi okul dışı faktörlerin ise çok büyük bir etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır (Plowden Report 1967; Oğuzkan, 1981; Akbaba Altun, 2009). Bu nedenle, öğrencinin başarısız olması sadece öğretmene yüklenmemelidir. Öğrencilerin öğrenme başarılarını etkileyen faktörler arasında cinsiyet, aile (ebeveyn eğitim düzeyi, ders çalışma ortamı, ailenin ekonomik koşulları) ve öğrencinin öğrenme sürecindeki fonksiyonel durumu (motivasyon, başarı inancı) sayılabilir.

İnsanların müdahale edemeyeceği konuların başında aile seçimi yapamamak gelmektedir. “Her birey bir sosyal sınıfta dünyaya gelir ve o sınıfın değerlerini, ideallerini ve yaşam biçimlerini benimseyerek yetişir” (Kuzgun, 2000, s.102). Kişi doğup büyüdüğü ailenin tüm özelliklerini birebir yansıtır, ancak sonraları bazı geleneksel özelliklerini değiştirebilir. “Aile, özellikle ilk başta olmak üzere toplumdaki kültürün temel öğelerini bireye aktarır” (Sayın, 1990, s.2). Anne-babanın çocuğun yetişme sürecinde rolü çok fazladır ve hatta hayati önem taşımaktadır. Anne- babanın sahip olduğu iş, kültürel seviyeleri, eğitim düzeyleri, okuma alışkanlıkları, gördükleri kişiler, iletişim becerileri ve daha birçok tutum ve davranış çocuğun kişiliğinin büyüme çağında şekillenmesinde etkilidir. “Evin zihinsel, kültürel, ekonomik ve duygusal havası ebeveynin çocuğa yaklaşımı, çocukta 5 yaşlarına kadar derin izler bırakmaktadır” (Şemin, 1975, s. 2). Aile içi olumsuzluklar çocukların okul hayatını birebir etkileyen etkenlerdir. Çiftçi (1990, s. 96), ekonomik sıkıntı yaşayan ailelerde yetişen çocuklarla ilgili konuya şu biçimde değinmektedir: “Düşük ya da alt sosyo-ekonomik statüdeki ailenin çocukları sıklıkla okula yetersiz sözcük hazinesiyle başlarlar. Ekonomik nedenlerle aile üyelerinin çoğunun dışarıda çalışmak zorunda olması, ailede iletişim ortamını zayıflatmaktadır ve bu durum alt sosyo-ekonomik koşulların pekiştirilmesi yoluyla çocuk için olumsuz koşulların hazırlayıcısı olmaktadır.” Çocuklarına evde rahat bir ortam sunan ve aile içi iletişimin iyi olduğu ailelerde yetişen çocuklar ise kendilerini rahat ifade edebilmekte, sağlıklı bir gelişim sergilemektedir. “Eğitim olanakları geniş olan üst toplumsal sınıflar ve aile içi iletişimin başarılı olduğu ailelerden gelen çocukların soyut düşünme yetilerinin daha hızlı geliştiği görülmüştür” (Kasatura, 1991, s. 37). Parasal gelirin iyi olması elbette tüm sorunları çözmektedir, ancak ekonomik sorunlardan kaynaklanan sorunları ortadan kaldırmaktadır.

Türk öğrenciler geçmişten beri süregelen bir yabancı dil fobisi yaşamaktadır. Bunun en önemli nedenlerinden birisi Türkçe ile batı dilleri olan Almanca, İngilizce ve Fransızca dillerinin yapısal farklılıklarıdır. Diğer bir nedeni ise Türkiye’deki üniversite sınav sistemidir. Üniversite sınavında yabancı dil alanını tercih etmeyi düşünmeyen adaylar yabancı dil sorusu yapmayacakları için ortaöğretimde de yabancı dil derslerine kafa yormak istemezler. “Yabancı dil öğretiminde, öğrenme isteği ve dile karşı tutumun önemi çok büyüktür. Genel olarak bakıldığında yabancı dil öğrenmek söz konusu olduğunda öğrencilerin tutumlarının, dili öğrenmeyi kolaylaştırdığı ya da zorlaştırdığı görülmektedir” (Küçük, 2007, s. 64). Bunun yanında İngilizcede yaşanan başarısızlık

diğer dillerin öğrenimini de zorlaştırmaktadır. Yıllarca İngilizce dersi alıp da İngilizce öğrenemeyen öğrenciler yabancı dile karşı bir önyargı beslemektedirler. Bu durumdan en fazla da Almanca payını almaktadır, çünkü öğrenciler Almanca öğrenmekle elde edebileceklerini bilememekte ve bu durum da motivasyonlarını düşürmektedir. Görüldüğü gibi öğrenci başarılarını etkileyen faktörler sayısal olarak oldukça fazla olabilmektedir. Bu bağlamda, önemli olan öğrencilerin başarısızlığına neden olacak belli başlı faktörlerin belirlenip başarısızlık nedeni olarak sadece öğretmenin ve ya öğrencinin görülmesinin bakış açısını değiştirmektedir.

Araştırmanın Amacı

Lise 11. sınıf öğrencilerinin Almanca başarılarını etkileyen faktörlerin belirlenmesini amaçlayan bu çalışmada şu sorular yanıtlanmaya çalışılmıştır.

- Öğrencilerin cinsiyet farkı ile Almanca dersi başarıları puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Öğrencilerin anne- baba eğitim durumu ile Almanca dersi başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Öğrencilerin Almanca dersini başarmaya yönelik inançları ile Almanca dersi başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Öğrencilerin evlerinde ayrı oda sahipliği ile Almanca dersi başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
- Öğrencilerin ailelerinin maddi durumu ile Almanca dersi başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Bu çalışma, mevcut durumu sorgulama amacı taşıyan betimsel bir araştırma özelliği göstermektedir. Anadolu Lisesi öğrencilerinin Almanca dersi başarıları değişkenlerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacı taşıyan bu araştırma, betimsel tarama modeline dayalı anket yoluyla gerçekleştirilmiştir.

Çalışma Grubu

Veriler, 2012-2013 eğitim-öğretim yılı Elazığ ilinde bulunan 3 Anadolu lisesinin 11. sınıfında okuyan 120 öğrenciden toplanmıştır. 11. sınıfta okuyan öğrencilerin örneklem olarak alınmasının nedeni, bu öğrencilerin Almanca derslerine iki yıldır katılıyor olmaları ve Almanca derslerine ilişkin görüş ortaya koyabilecek düzeyde olmalarıdır.

Tablo 1. Okullara göre Frekans ve Yüzde Dağılımı

Okul	f	%
Elazığ Anadolu Lisesi	60	50
Mehmet Koloğlu Anadolu Lisesi	30	25
Çubuk Anadolu Lisesi	30	25
Toplam	120	100

Tablo 1 incelendiğinde, Anadolu liselerine göre öğrenci dağılımı %50 Elazığ Anadolu Lisesi, % 25 Mehmet Koloğlu Anadolu Lisesi ve % 25 Çubuk Anadolu Lisesi şeklindedir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, okul, ebeveyn eğitim durumu, ailenin maddi durumu, evde ayrı oda sahipliği ve Almanca dersini başarmaya yönelik inanç bilgilerini kapsayan kişisel bilgi formu ile toplanmıştır. Ayrıca, Almanca dersi başarılarını değerlendirebilmek için öğrencilerin 2012–2013 yılı Almanca dersi yılsonu notlarının ortalaması kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Veri toplama araçları ile elde edilen veriler öğrencilerin cevaplarına göre frekans ile yüzde değerleri hesaplanmış ve tablolştırılmıştır. Öğrencilerin Almanca başarıları ile cinsiyet, ebeveyn eğitim düzeyi, ailenin maddi durumu, evde ayrı oda sahipliği ve Almanca dersini başarmaya yönelik inanç faktörleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla Kay-Kare bağımsızlık testi kullanılmıştır. Kay- Kare Bağımsızlık Testi iki değişken arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla kullanılır (Eymen, 2007, s. 148).

BULGULAR VE YORUM

Lise 11. sınıfta okuyan öğrencilerin, Almanca dersi başarısını etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yapılan istatistiksel çözümler sonucunda elde edilen bulgular aşağıda verilmiştir.

Tablo.2 Cinsiyet, Anne-Baba Eğitim Düzeyi, Maddi Durum, Ayrı Oda Sahipliği ve Almanca Dersi Başarı İnanç Faktörlerinin Frekans ve Yüzde Dağılımı

Özellikler	f	%
Cinsiyet		
Kız	67	55.8
Erkek	53	44.2
Anne Eğitim Düzeyi		
Üniversite Mezunu	28	23.3
Lise ya da İlköğretim Mezunu	92	76.7
Baba Eğitim Düzeyi		
Üniversite Mezunu	51	42.5
Lise veya İlköğretim Mezunu	69	57.5
Almanca Dersi Başarı İnanç		
Evet	40	33.3
Kararsız	37	30.8
Hayır	43	35.8
Evde Ayrı Oda		
Evet	24	20
Hayır	96	80
Maddi Durum		
İyi	13	10.8
Orta	70	58.3
Zayıf	37	30.8
Toplam	120	100

Tablo 2'ye göre, araştırmaya katılan öğrencilerin % 55.8'inin kız ve %44.2'sinin erkek olduğu görülmektedir. Ebeveynlerin eğitim düzeyine bakıldığında, annelerin % 23.3'ü üniversite mezunu ve %76.7'sinin lise veya ilköğretim mezunu olduğu belirlenmiştir. Babaların eğitim düzeyi bilgilerine göre % 42.5'i üniversite ve % 57.5'i lise veya ilköğretim mezunudur. Öğrencilerin Almanca dersini başarmaya yönelik inançları değerlendirildiğinde, %33.3'ünün başarılı olacaklarına inandıkları, %30.8'inin bu konuda kararsız olduğu ve %35.8'inin Almanca dersinde başarılı olacaklarına inançlarının olmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin evlerinde %20 oranla ayrı odaya sahip oldukları ve kalan %80'inin kişisel bir odaya sahip olmadıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin ailelerinin maddi durumlarının % 10.8'inin iyi, %58.3'ünün orta ve % 30.8'inin zayıf olduğu saptanmıştır.

Tablo 3. Öğrencilerin Almanca Dersi Başarı Düzeyi

Almanca Dersi Başarı Düzeyi	f	%
Pekiyi	21	17.5
İyi	41	34.2
Orta	21	17.5
Geçer	23	19.2
Başarısız	14	11.7
Toplam	120	100

Tablo 3 incelendiğinde, öğrencilerin Almanca dersi başarılarının % 17.5'i pekiyi düzeyde, %34.2'sinin iyi düzeyde, %17.5'inin orta, %19.2'sini geçer ve %11.7'sinin de başarısız düzeyde olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin Almanca dersi başarıları ile cinsiyet, ebeveyn eğitim düzeyi, maddi durum, evde ayrı oda sahipliği ve Almanca dersini başarmaya yönelik inanç faktörleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla kay- kare bağımsızlık testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Öğrencilerin cinsiyet farkına göre Almanca dersi başarı puanlarının farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Kay-Kare testi sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Cinsiyet Farkına Göre Almanca Dersi Başarı Puanları Kay-Kare Testi Sonuçları

Cinsiyet	Frekans -Yüzde	Almanca Dersi Başarı Puanları					
		Pekiyi	İyi	Orta	Geçer	Başarısız	Toplam
Kız	f	18	32	8	6	3	67
	%	15	26.7	6.7	5	2.5	55.8
Erkek	f	3	9	13	17	11	53
	%	2.5	7.5	10.8	14.2	9.2	44.2
Toplam	f	21	41	21	23	14	120
	%	17.5	34.2	17.5	19.2	11.7	100

$$X^2= 33.46 \quad sd= 4 \quad p = .000$$

Tablo 4 incelendiğinde, kız öğrencilerin Almanca dersi başarı puanları pekiyi (%15), iyi (%26.7), orta (%6.7), geçer (%5), başarısız (% 2.5) olarak hesaplanmıştır. Erkek öğrencilerin Almanca dersi başarı puanları ise, pekiyi (%2.5), iyi (% 7.5), orta (% 10.8), geçer (% 14.2), başarısız (% 9.2) olarak saptanmıştır. Kız ve erkek öğrencilerin cinsiyet farkları ile Almanca dersi başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık [$X^2_{(4)}= 33.46, p < .05$] olduğu belirlenmiştir. Pekiyi ve iyi düzeyi Almanca dersi için başarılı olarak kabul edilecek olursa, toplamda 67 kız öğrenciden 50'sinin başarılı, buna karşın toplamda 53 erkek öğrenciden sadece 12'sinin pekiyi ve iyi düzeyde başarılı olmuştur. Bu sonuçtan hareketle kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre Almanca dersinde daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Yapılan çalışmalarda, kız öğrencilerin sözel yetenek gerektiren derslerde, erkek öğrencilere nazaran daha başarılı oldukları ve aynı doğrultuda, özellikle yabancı dil öğrenim süreçlerinde daha iyi sonuçlar elde ettikleri belirlenmiştir (Ulular, 1997; Özyurt, 2004).

Öğrencilerin anne eğitim düzeyine göre Almanca dersi başarı puanlarının farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Kay-Kare testi sonuçları Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. Anne Eğitim Düzeyine Göre Almanca Dersi Başarı Puanları Kay-Kare Testi Sonuçları

Anne Eğitim Düzeyi	Frekans- Yüzde	Almanca Dersi Başarı Puanları					
		Pekiyi	İyi	Orta	Geçer	Başarısız	Toplam
Üniversite	f	12	15	1	0	0	28
	%	10	12.5	0.8	0	0	23.3
Lise ve ya ilköğretim	f	9	26	20	23	14	92
	%	7.5	21.7	16.7	19.2	11.7	76.7
Toplam	f	21	41	21	23	14	120
	%	17.5	34.2	17.5	19.2	11.7	100

$$X^2= 32.75 \quad sd= 4 \quad p = .000$$

Tablo 5 incelendiğinde, anne eğitim durumu üniversite düzeyinde olan öğrencilerin Almanca dersi başarı puanları pekiyi (%10), iyi (%12.5), orta (%0.8), geçer (%0), başarısız (% 0) olarak hesaplanmıştır. Öte yandan anne eğitim durumu lise ve ya ilköğretim düzeyinde olan öğrencilerin

Almanca dersi başarı puanları pekiyi (%7.5), iyi (%21.7), orta (%16.7), geçer (%19.2), başarısız (%11.7) olarak hesaplanmıştır. Anne eğitim düzeyi ile Almanca dersi başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık [$X^2_{(4)}= 32.75$, $p < .05$] olduğu belirlenmiştir. Anneleri durumu lise ve ya ilköğretim mezunu olan 92 öğrenciden 35'i Almanca dersine başarı gösterirken, anneleri üniversite mezunu olan 28 öğrenciden 27'si Almanca dersinde başarılı olmuştur. Bu sonuçtan hareketle anne eğitim durumu üniversite düzeyi olan öğrencilerin anne eğitim durumu lise ve ya ilköğretim düzeyi olan öğrencilere göre Almanca dersinde daha başarılı oldukları saptanmıştır.

Öğrencilerin baba eğitim düzeyine göre Almanca dersi başarı puanlarının farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Kay-Kare testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Baba Eğitim Düzeyine Göre Almanca Dersi Başarı Puanları Kay-Kare Testi Sonuçları

Baba Eğitim Düzeyi	Frekans- Yüzde	Almanca Dersi Başarı Puanları					
		Peki	iyi	Orta	Geçer	Başarısız	Toplam
Üniversite	f	18	30	3	0	0	51
	%	15	25	2.5	0	0	42.5
Lise ve ya ilköğretim	f	3	11	18	23	14	69
	%	2.5	9.2	15	19.2	11.7	57.5
Toplam	f	21	41	21	23	14	120
	%	17.5	34.2	17.5	19.2	11.7	100

$$X^2= 66.01 \text{ sd}=4 \text{ p} = .000$$

Tablo 6 incelendiğinde, baba eğitim durumu üniversite düzeyinde olan öğrencilerin Almanca dersi başarı puanları pekiyi (%15), iyi (%25), orta (%2.5), geçer (%0), başarısız (%0) olarak hesaplanmıştır. Öte yandan baba eğitim durumu lise ve ya ilköğretim düzeyinde olan öğrencilerin Almanca dersi başarı puanları pekiyi (%2.5), iyi (%9.2), orta (%15), geçer (%19.2), başarısız (%11.7) olarak hesaplanmıştır. Baba eğitim düzeyi ile Almanca dersi başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık [$X^2_{(4)}= 66.01$, $p < .05$] olduğu belirlenmiştir. Baba üniversite mezunu olan 51 öğrenciden 48'i Almanca dersinde başarı gösterirken, babaları lise veya ilköğretim mezunu olan 69 öğrenciden 14'ü Almanca dersinde başarılı olmuştur. Bu sonuçtan hareketle baba eğitim durumu üniversite düzeyi olan öğrencilerin baba eğitim durumu lise ve ya ilköğretim düzeyinde olan öğrencilere göre Almanca dersinde daha başarılı oldukları saptanmıştır. Ebeveynlerin eğitim düzeyinin yüksek olması, öğrencilere dersleri konusunda yönlendirme ve planlama bakımından öğretmen ve okul ile daha koordineli bir yapı sergilenmesi konusunda destekleyici ve başarıyı olumlu etkileyebilmektedir. Yapılan birçok çalışmada, ailenin eğitim düzeyinin başarıyı etkileme konusunda önemli bir boyut olduğu tespit edilmiştir (Chevalier ve Lanot, 2002; Parcel ve Dufur, 2001).

Öğrencilerin Almanca dersi başarıma inançlarına ilişkin Almanca dersi başarı puanlarının farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Kay-Kare testi sonuçları Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Almanca Dersine Yönelik Başarım İnancına Göre Almanca Dersi Başarı Puanları Kay- Kare Testi Sonuçları

Almanca Dersini Başarım İnancı	Frekans - Yüzde	Almanca Dersi Başarı Puanları					
		Pekiyi	İyi	Orta	Geçer	Başarısız	Toplam
Evett	f %	16 13.3	20 16.7	3 2.5	1 0.8	0 0	40 33.3
Kararsızım	f %	3 2.5	12 10	9 7.5	5 4.2	8 6.7	37 30.8
Hayır	f %	2 1.7	9 7.5	9 7.5	17 14.2	6 5	43 35.8
Toplam	f %	21 17.5	41 34.2	21 17.5	23 19.2	14 11.7	120 100

$$X^2= 49.94 \text{ sd}= 8 \text{ p} = .000$$

Tablo 7'ye göre, Almanca dersinde başarılı olma inancı olan öğrencilerin Almanca dersi başarı puanları pekiyi (%13.3), iyi (%16.7), orta (%2.5), geçer (%0.8), başarısız (% 0) olarak hesaplanmıştır. Almanca başarısı konusunda kararsız olan öğrencilerin Almanca dersi başarı puanları ise, pekiyi (% 2.5), iyi (% 10), orta (% 7.5), geçer (% 4.2), başarısız (% 6.7) olarak tespit edilmiştir. Almanca dersinde başarılı olamayacaklarına inanan öğrencilerin pekiyi (%1.7), iyi (%7.5), orta (%7.5), geçer (%14.2), başarısız (% 5) olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin Almanca dersinde başarılı olma inancı ile Almanca dersi başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık [$X^2_{(8)}= 49.94$, $p < .05$] olduğu belirlenmiştir. Pekiyi ve iyi düzeyi Almanca dersi için başarılı olarak kabul edilecek olursa, toplamda Almanca dersine başarı inancı olan 40 kişiden 36'sının başarılı, kararsız olan 37 kişiden 15'inin başarılı, Almanca dersine başarı inancı olmayan 43 kişiden sadece 11 kişinin başarılı olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre, Almanca dersinde başarılı olan öğrencilerin Almanca dersi başarı inançlarının da kararsız ve inanmayan diğer öğrencilere göre yüksek olduğu saptanmıştır. Öğrencinin kendisinden kaynaklanan faktör genel olarak ele alındığında öncelikle öğrencilerdeki bireysel farklılıklar önem kazanmaktadır. Her öğrencinin biyolojik ve psikolojik yapısından kaynaklanan öğrenme gücü, hazır bulunuşluğu, motivasyonu, öğrenme hızının farklı olması nedeniyle, her öğrenci, öğretilmek istenen davranışları farklı düzeylerde öğrenir. Bu da dersteki başarılarının farklı düzeyde olmasına neden olur.

Öğrencilerin evlerinde kişisel odaya sahip olmalarına ilişkin Almanca dersi başarı puanlarının farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Kay-Kare testi sonuçları Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8. Ayrı Oda Sahipliği Göre Almanca Dersi Başarı Puanları Kay-Kare Testi Sonuçları

Ayrı oda sahipliği	Frekans- Yüzde	Almanca Dersi Başarı Puanları					
		Pekiyi	İyi	Orta	Geçer	Başarısız	Toplam
Var	f %	10 8.3	13 10.8	1 0.8	0 0	0 0	24 20
Yok	f %	11 9.2	28 23.3	20 16.7	23 19.2	14 11.7	96 80
Toplam	f %	21 17.5	41 34.2	21 17.5	23 19.2	14 11.7	120 100

$$X^2= 25.82 \text{ sd}= 4 \text{ p} = .000$$

Tablo 8'e göre, evlerinde ayrı odaya sahip olan öğrencilerin Almanca dersi başarı puanları pekiyi (%8.3), iyi (%10.8), orta (%0.8), geçer (%0), başarısız (%0) olarak hesaplanmıştır. Evlerinde ayrı odaya sahip olmayan öğrencilerin Almanca dersi başarı puanları ise, pekiyi (% 9.2), iyi (% 3.8), orta (% 16.7), geçer (% 19.2), başarısız (% 11.7) olarak tespit edilmiştir. Ayrı odaya

sahipliği ile Almanca dersi başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık [$X^2_{(4)} = 25.82, p < .05$] olduğu belirlenmiştir. Evde ayrı odası olan 24 öğrenciden 23'ü Almanca dersinde başarı gösterirken, evde ayrı odası olmayan 96 öğrenciden 39'u başarılı olmuştur. Bu sonuçtan hareketle ayrı odaya sahip olan öğrenciler olmayanlara göre Almanca dersinde daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Bu sonuca göre, ailelerin öğrencilere evde uygun çalışma ortamı sağlanması konusundaki çabaları öğrencilerin başarılarını olumlu etkilemektedir.

Öğrencilerin ailelerinin maddi durumuna göre Almanca dersi başarı puanlarının farklılık gösterip göstermediğine ilişkin Kay-Kare testi sonuçları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9. Maddi Durum Göre Almanca Dersi Başarı Puanları Kay- Kare Testi Sonuçları

Maddi durum	Frekans- Yüzde	Almanca Dersi Başarı Puanları					
		Pekiyi	İyi	Orta	Geçer	Başarısız	Toplam
İyi	f %	1 0.8	4 3.3	4 3.3	2 1.7	2 1.7	13 10.8
Orta	f %	18 15	33 27.5	9 7.5	7 5.8	3 2.5	70 58.3
Zayıf	f %	2 1.7	4 3.3	8 6.7	14 11.7	9 7.5	37 30.8
Toplam	f %	21 17.5	41 34.2	21 17.5	23 19.2	14 11.7	120 100

$$X^2 = 36.83 \text{ sd}=8 \text{ p} = .000$$

Tablo 9'a göre, ailelerinin maddi durumu iyi olan öğrencilerin Almanca dersi başarı puanları pekiyi (%0.8), iyi (%3.3), orta (%3.3), geçer (%1.7), başarısız (% 1.7) olarak hesaplanmıştır. Maddi durumu orta olan öğrencilerin Almanca dersi başarı puanları ise, pekiyi (% 15), iyi (%27.5), orta (%7.5), geçer (% 5.8), başarısız (% 2.5) olarak saptanmıştır. Maddi durumu zayıf olan öğrencilerin pekiyi (%1.7), iyi (%3.3), orta (%6.7), geçer (%11.7), başarısız (% 7.5) olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin maddi durumu ile Almanca dersi başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık [$X^2_{(8)} = 36.83, p < .05$] olduğu belirlenmiştir. Maddi durumu iyi olan 13 öğrenciden 5'i başarılı, maddi durumu orta olan 70 öğrenciden 51'inin başarılı ve maddi durumu zayıf olan 37 kişiden 6'sının Almanca dersinde başarılı olduğu saptanmıştır. Bu sonuca göre, maddi durumu orta düzey olan öğrencilerin maddi durumu iyi ve zayıf olan öğrencilere göre başarılarının daha yüksek olduğu saptanmıştır.

SONUÇ

Lise öğrencilerinin Almanca öğrenme süreçlerinde başarılarını etkileyen faktörlerin belirlenmesini amaçlayan bu çalışmada öğrencilerin cinsiyet farkı, anne ve baba eğitim düzeyi, ailenin maddi durumu, Almanca dersi başarı inancı ve evinde ayrı odaya sahip olma gibi faktörler ile Almanca başarıları arasındaki farklılaşma durumu araştırılmıştır. Cinsiyetin başarıyı etkileyen bir faktör olarak kız öğrencilerin lehine bir dağılım gösterdiği ve böylece erkek öğrencilere göre Almanca dersinde daha başarılı oldukları söylenebilir. Sözel yetenek olarak kabul edilen yabancı dil öğreniminde kızların erkeklere göre daha başarılı oldukları kabul görmektedir. Özyurt (2004, s. 322)'a göre, aritmetik akıl yürütme, mekanik ilişkileri görebilme ve problem çözmede erkek çocuklar; basit işlemler, sözel yetenek, ayrıntıyı algılama gibi işlemlerde kız çocuklar daha üstündür. Ebeveynlerin eğitim düzeyine bakıldığında, anne ve baba eğitim durumu üniversite düzeyi olan öğrencilerin anne ve baba eğitim durumu lise ve ya ilköğretim düzeyinde olan öğrencilere göre Almanca dersinde daha başarılı oldukları belirlenmiştir. Ebeveynlerin eğitim düzeyi öğrencilerin başarıları açısından oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Ailesinin maddi durumu orta düzeyde olan öğrencilerin maddi durumu iyi ve zayıf olan öğrencilere göre Almanca dersinde

daha başarılı oldukları saptanmıştır. Aynı odaya sahip olan öğrenciler olmayanlara göre Almanca dersinde daha başarılı oldukları tespit edilmiştir. Öğrencinin evinde kendisine uygun çalışma ortamları hazırlanmasının başarıda önemli bir boyut olarak ele alınması gerektiği yadsınamaz. Alan yazında yapılan araştırmalar ile bu çalışmanın sonuçları belli boyutlarda örtüşmektedir. Ulular'ın (1997) araştırma sonuçlarına göre, ortaokul öğrencilerinin başarı düzeylerinin cinsiyete, anne ve babanın eğitim düzeyine, ders çalışma süresine, kardeş sayısına, gelir düzeyine, çalışma ortamına göre farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Yine aynı doğrultuda Marjoribanks'ın (1979) alan yazın incelemesinde, öğrenci başarısıyla sosyoekonomik statü olarak bilinen anne-babanın eğitim düzeyi, mesleği ve ailenin gelir düzeyi arasında bir ilişki vardır. Bu bulgular Chevalier ve Lanot, 2002; Parcel ve Dufur, 2001; Güncer ve Köse, 1993; Heyneman ve Loxley, 1983 tarafından yapılan çalışmalar ile de desteklenmektedir. Aynı şekilde, Ainley, Graetz, Long ve Batten (1995) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre eğitimsel başarı ile sosyoekonomik statü arasında bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Christenson, Rounds ve Gorney (1992), öğrencilerin başarıları üzerinde ailenin etkisi konusunda yaptığı araştırmada aile ve çevre ile ilgili 5 faktörün önemli olduğunu belirlemiştir. Bu faktörler; ailenin beklentisi, yakın çevrenin etkisi, anne ve babanın ilgisi, öğrenim düzeyi ve disiplin olarak belirlenmiştir. Cinsiyet farkı, anne ve baba eğitim düzeyi, ailenin maddi durumu, evinde ayrı odaya sahip olma gibi faktörlerin Almanca başarısı arasındaki ilişkiyi inceleyen bu araştırmanın sonuçları da yukarıda belirtilen araştırmaların bulguları ile benzer sonuçlara ulaşmıştır. Öğrencilerin Almanca dersini başarmaya yönelik inançları değerlendirildiğinde, Almanca dersinde başarılı olan öğrencilerin Almanca dersi başarı inançlarının da kararsız ve inandırmayan diğer öğrencilere göre yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Başarı inancı ve yabancı dile karşı tutum öğrenme süreçlerinde en önemli motif olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanların belli bir hedefe doğru yön kazanmasında etkili olan yönetici nitelikteki kuvvetler olan motifler (güdüler), kişilerin davranış şeklini etkileyen amaçlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Her motif, bir davranışta bulunurken enerji sağlayan etkin ve içsel bir güçtür. Çetinkanat'a (2000, s. 9) göre "motif, herhangi bir amaç için insanı harekete geçiren içsel bir durumdur". İtici güç "davranış biçimlerini etkin hale getiren ve aynı zamanda da yönlendiren bir faktördür" (Schröder, 1992, s. 149). Her alanda olduğu gibi motifler ve tutumlar, yabancı dil eğitimi alanında da yabancı dilin öğrenilmesi sürecinde "başarının anahtarı" olarak nitelendirilmektedir (Brown, 1980; akt. Apeltauer, 1997, s. 111). Tutum; duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir" (Kağıtçıbaşı, 1988). Özgüven (1994) tutumu, "bireylerin belirli bir kişiyi, grubu, kurumu veya bir düşünceyi kabul ya da reddetme şeklinde gözlenen, duygusal bir hazır oluş hali veya eğilimidir" şeklinde tanımlamıştır. Doob ise tutumu "bireyin içinde yaşadığı toplumda, önemli olduğu düşünülen örtülü ve güdüleyici bir tepki" olarak tanımlamıştır (Tavşancıl, 2002). Tutumlar, güdüleyici tepki bağlamında motivasyon ile kesişmektedir ve her ikisi de öğretmen yetiştirme süreçlerinde önemli bir boyut olarak karşımıza çıkmaktadır. Olumlu tutum ve "pozitif duygular, bilişsel süreci olumlu yönde etkiler; bilişsel süreç yeni bilgiye ulaştırır; öğrenilen yeni bilgi de, pozitif duyguları güçlendirir" Schumann (2004, s. 264). Albayrak (2006) ve Albayrak ve Serindağ (2007) öğrencilerin yüksek motivasyon düzeyine ve olumlu tutuma sahip olmalarının Almanca öğrenme başarısının olumlu etki gösterdiği saptanmıştır. Buna karşı düşük düzeydeki motivasyonun başarıyı olumsuz etkilediğini de belirlenmiştir. Tüm bu sonuçların ışığında, özellikle aile ile ilgili boyutların öğrencilerin başarılarını önemli düzeyde olumlu ve ya olumsuz olarak etkileyebileceği belirlenmiştir. Böylece, sadece öğretmenin ve ya öğrencinin başarıyı etkileyen faktörler olarak görülmemesi gerektiği bu araştırmanın sonuçlarına yansımıştır.

ÖNERİLER

Lise öğrencilerinin ergenlik çağına olması nedeniyle, fiziksel, duygusal, sosyal ve bilişsel açıdan başarılarını olumsuz etkileyebilecek birçok faktörü aile- öğretmen ve okul üçgeninin desteğiyle atlatmalıdırlar. Bu süreçte derse karşı isteksizlik, öğretmen ve aileyle iletişim problemleri yaşanabileceğinden lise öğrencisine sabırla yaklaşılmalıdır. Bu çalışmanın başarısızlık nedenleri göz önünde bulundurulduğunda, eğitim düzeyi daha yüksek olan ebeveynlerin çocukları her ne kadar

daha başarılı sonuçlar elde etmiş olsalar da eğitim düzeyi ne düzeyde olursa olsun her ailelerin belli noktalarda farkındalıklarını geliştirmeleriyle çocuklarına katkı sağlayabilirler. Özellikle evde uygun çalışma ortamı sağlanması için yapılan atılımlar öğrencilerin başarılarını olumlu etkileyecektir. Ailenin ekonomik durumu açısından bakıldığında bu çalışmanın bulguları maddi durumu orta olan ailelerin çocukların daha çok başarı gösterdiklerini ortaya koymuştur. Maddi durumu iyi ve ya zayıf olan ailelerin uç noktalarda olmaları öğrencilerin derslerine verdikleri önem konusunda yaşadıkları olumsuzluk ailelerin okula ve derslere karşı olan tutumlarından kaynaklanıyor olabilir. Öğrencilerin kendilerinden kaynaklı faktörlere bakıldığında, bir derse karşı olan başarıya inancı ve motivasyonu başarının en önemli anahtarı olarak karşımıza çıktığından öğretmenlerin bu bağlamda öğrencileri güdüleyecek ders planları yapıp, öğrencilerin seviye ve özelliklerine göre yöntemler kullanarak, öğrenci gruplarının başarılarına katkı sağlayabilirler.

KAYNAKÇA

Ainley, J., Graetz, B., Long, M. ve Batten, M. (1995). *Socioeconomic status and school education*. Australian Government Publishing Service.

Akbaba Altun, S. (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Akademik Başarısızlıklarına İlişkin Veli, Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi, *İlköğretim Online*, 8(2), 567-586.

Albayrak, B. (2006). *Die Rolle der Motivation beim Fremdsprachenverlust*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.

Albayrak, B. ve Serindağ, E. (2007). Der Fremdspracheverlust: Eine Empirische Studie beim Universitären Lernen des Deutschen. *Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi*, 16 (1), 21-32.

Apeltauer, E. (1997). *Grundlagen des Erst- und Fremdspracherwerbs. Eine Einführung*. Fernstudieneinheit 15. Langenscheidt: Kassel.

Bilgin, N. (1991). *Eşya ve İnsan*. Gündoğan Yayınları: Ankara.

Chevalier, A. ve Lanot, G. (2002). The relative effect of family characteristics and financial situation on educational achievement. *Education Economics*, 10 (2), 165-181.

Christenson, S. L., Rounds, T. ve Gorney D. (1992) Family factors and student achievement: An avenue to increase students' success. *School Psychology Quarterly*, 7(3), 178-206.

Çetinkanat, C. (2000). *Örgütlerde Güdülenme ve İş Doyumu*, Anı Yayıncılık: Ankara.

Çiftçi, D. (1990). Ailenin Bireyin Toplumsal Hareketliliğine Etkisi. *Sosyoloji Dergisi*. E. Ü. Edebiyat Fakültesi Yayını, 2, 90-102.

Elmacioğlu, T. (1998). *Başarıda Aile Faktörü*. Hayat Yayınları: İstanbul.

Eymen, U.E. (2007). *SPSS 15.0 Veri Analiz Yöntemleri*. İstatistik Merkezi Yayın No.1: İstanbul.

Günçer, B. ve Köse, R., (1993). Effects of family and school on Turkish students' academic performance. *Education and Society*, 11 (1), 51-63.

Heyneman, S.P. ve Loxley, W.A., (1983). The effect of primary school quality on academic achievement across 29 high- and low-income countries. *American Journal of Sociology*, 88 (6), 1162-1194.

Kağıtçıbaşı, Ç. (1988). *İnsan ve İnsanlar*. İstanbul Matbaası: İstanbul.

Kasatura, İ. (1991). *Okul Başarısından Hayat Başarısına*. İstanbul: Altın Gençlik Dizisi.

Koç, N. (1981). *Liselerde Öğrencilerin Akademik Başarılarının Değerlendirilmesi Uygulamalarının Geçerliliğine İlişkin Bir Araştırma*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Yayını.

Kuzgun, Y. (2000). *Meslek Danışmanlığı, Kuramlar ve Uygulamalar*. Ankara: Nobel Dağıtım.

Küçük, O. (2007). *Almanca Eğitimi Alan Öğrencilerinin Almanca Dersine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Konya.

Marjoribanks, K. (1979). *Families and their learning environments: An empirical analysis*. London: Routledge ve Kegan Paul.

- Oğuzkan, T. (1981). *Türkiye 'de Ortaöğretim ve Sorunları*. Hisar Eğitim Vakfı Yayınları: İstanbul.
- Özgüven, E.,(1994) *Psikolojik Testler*, Yeni Doğu Matbaası: Ankara.
- Özyurt, B.Ö. (2004): “Cinsiyet”, in Y.Kuzgun ve D. Deryakulu (eds.) Eğitimde Bireysel Farklılıklar, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Parcel, T.L., ve Dufur, J.M. (2001). Capital at home and at school: Effects on student achievement. *Social Forces*, 79 (3), 881–911.
- Plowden Report (1967). *Children and their Primary Schools*, Report of the Central Advisory Council for Education (England) London: HMSO.
- Sayın, Ö. (1990). *Aile Sosyolojisi*. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No: 57: İzmir.
- Şemin, R. (1975). *Okulda Başarısızlık (Sosyo-Kültürel Açından Şanssız Çocuklar)*. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, No: 2035: İstanbul.
- Schumann, A. (2004). Zur Förderung der Motivation im Französischunterricht durch Inhaltsorientierung, (in) Börner, W. ve Vogel, K., *Emotion und Kognition im Fremdsprachenunterricht*, Gunter Narr Verlag: Tübingen.
- Schröder, H.,(1992). *Grundbegriffe der Pädagogischen Psychologie: Von “Abnormalität“ bis “Zugpferd- Effekt“*, Arndt Verlag: München.
- Tatlıcan, Ü. (1990). *Ortaöğretimde Başarı Sosyo-Ekonomik Durum İlişkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, İzmir.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*, Nobel Yayıncılık: Ankara.
- Türkan, M. (1990). *Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Lise Öğrencilerinin Problem Alanları ve Başarı Düzeyleri Arasındaki İlişkiler*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İzmir.
- Ulular, G.F. (1997). *Ortaokul Öğrencilerinin Okul Başarılarını Etkileyen Zihinsel Olmayan Etmenler*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü: Ankara.

